

Link: <http://skolskyservis.teraz.sk/vysoke-skoly/pedagogovia-z-trnavskej-univerzity-vzde/33154-clanok.html>

Pedagógovia z Trnavskej univerzity vzdelávajú aj na kenskom pobreží

Denisa Jakubcová, Alžbeta Kaiglová, Michal Rafajdus, Zuzana Kráľová, Branislav Pupala, dnes 12:44

Trnavská univerzita v Trnave je jedinou verejnou vysokou školou na Slovensku, ktorá realizuje rozvojové aktivity na africkom kontinente.

Trnava 10. marca (SkolskyServis.sk) - Jej odborníci z Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce už od roku 1998 spolupracujú s kenskými partnermi na rôznych zdravotných, sociálnych a vzdelávacích projektoch. Prvotné miesta rozvojových aktivít boli Mukuru slumy v hlavnom meste Nairobi. **Fakulta tam založila Dobrovoľné poradenské a testovacie centrum na HIV, Anti-malnutričné programy pre podvyživené deti do 5.roku života, Centrum na liečbu tuberkulózy, prevádzkovala kliniku Nepoškvrnenej Panny Márie pre najchudobnejších a spustila Vysokoškolský študijný program zameraný na oblasť sociálnej práce a verejného zdravotníctva pre miestnych študentov zo slumov.**

Z kenského hlavného mesta fakulta presmerovala svoju činnosť na kenské pobrežie do regiónu Kwale a od roku 2010 tam má zriadené svoje špecifické pracovisko zamerané na činnosti v oblasti vzdelávania, zdravia a budovania kapacít. Všetky teoretické a praktické znalosti sú aplikované fakultnými pedagógmi a výskumnými pracovníkmi v oblasti verejného zdravotníctva, ošetrovateľstva, laboratórnych vyšetrovacích metód a sociálnej práce.

Región Kwale

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity v Trnave začala so vzdelávacími aktivitami na svojom kenskom pracovisku v regióne Kwale v roku 2011 projektom „Sociálno-zdravotnícka starostlivosť o podvyživené deti do 5. roku života a ich matky v regióne Kwale“. K hlavným aktivitám projektu patrilo vyškolenie lokálnych expertov a s tým súvisiace zriadenie troch výživových centier. Vzdelávací tréning trval dva mesiace v počte hodín 360. **Cieľovou skupinou vzdelávacieho tréningu na prenos expertízy bolo 50 komunitných zdravotníckych pracovníkov, ktorí pracujú pre vidiecke zdravotnícke zariadenia v jednotlivých komunitách.**

Kwale nutričné centrum. Matky s deťmi zaradenými do Anti-malnutričných programov pre podvyživené deti do 5.roku života

Komunitní zdravotníckí pracovníci v Keni vykonávajú svoje povinnosti na podklade dobrovoľníctva a zabezpečujú prenos zdravotníckeho povedomia na širokú verejnosť. Absolventi tréningu získali zručnosti a schopnosti samostatne pracovať a poskytovať komplexnú starostlivosť podvyživeným deťom a ich matkám zaradeným do výživových centier. Zároveň boli pripravení na prácu v teréne pri identifikovaní prípadov podvýživy v komunite. „Ich prácou priamo v komunite dokážu ovplyvniť rozhodnutia ľudí zlepšovať stravovacie návyky, zlepšovať starostlivosť o dieťa a matku a tým prispievať k zlepšovaniu zdravia populácie v regióne Kwale,“ uviedla PhDr. Zuzana Kráľová, PhD., vedúca špecifického pracoviska v Keni.

Štatistika zdravia a metódy spracovania dát

Ďalšou z oblastí, v ktorej pôsobia slovenskí pedagógovia, je štatistika zdravia a metódy spracovania dát, na ktorú sa zameriava Mgr. Denisa Jakubcová, PhD. z Katedry verejného zdravotníctva. V rámci spolupráce s Kenya Medical Training College bola realizovaná séria prednášok pre študentov verejného zdravotníctva a ošetrovateľstva. Cieľom prednášok bolo naučiť študentov základné pojmy, štatistické metódy spolu s príkladmi aplikovanými na oblasť zdravia. Boli to témy, ktoré boli pre podmienky kenských pedagógov problematické. V tomto čase sme tiež zahájili spoluprácu kenských študentov s našimi slovenskými, prostredníctvom emailovej komunikácie.

Dr. Denisa Jakubcová. Sekcia s tabletmi v rámci vzdelávacieho tréningu

V analytickom spracovaní dát z oblasti zdravia populácie bol realizovaný rozsiahly tréning, ktorým sa pokryl geografický kraj Matuga. Z každého z 21 zdravotníckych stredísk v kraji bol vyškolený 1 komunitný a 1 zdravotnícky pracovník. **Cieľom tréningu bolo zlepšiť zber, analýzu a interpretáciu dát výskytu infekčných ochorení v kraji Matuga.**

Dr. Denisa Jakubcová Supervízia v zdravotníckych zariadeniach po skončení vzdelávacieho tréningu

Zdravotnícky personál bol vytrénovaný ako rozpoznať príznaky infekčných ochorení nielen u pacientov prichádzajúcich do zdravotníckych stredísk ale aj v odľahlých vidieckych komunitách, ako rozpoznať stav epidémie a ako postupovať preventívne a represívne v miestach ohniska nákazy. Ďalšou významnou zložkou tréningu bolo zavedenie jednotného systému hlásenia výskytu infekčných ochorení vo všetkých zdravotníckych zariadeniach kraja prostredníctvom tabletov. **Pracovníci sa naučili ako hlásené epidemiologické dáta analyzovať, teda či nebol prekročený epidemický prah a následné úlohy - podanie informácií okolitým krajom a príslušným agentúram na ochranu zdravia verejnosti a opatrenia na potlačenie stavu epidémie.** Hlásené a analyzované dáta slúžia aj na dlhodobější cieľ - na získanie prehľadu o stave zdravia kenskej populácie. Informácie sú nevyhnutným podkladom na plánovanie a realizáciu preventívnych programov, najmä imunizačného programu.

Projekt MVDr. Alžbety Kaiglovej, PhD.

Na kenskom pobreží sa zameriava na hyperendemické oblasti z pohľadu výskytu závažného chronického parazitárneho ochorenia schistosomózy. Vidiecke zdravotnícke zariadenia prvého kontaktu je potrebné zapojiť do boja na elimináciu ochorenia zavedením kontroly prenosu ochorenia a zdravotníckou osvetou komunít. Dôležitým krokom je prenos expertízy na miestnych odborníkov v zdravotníckych zariadeniach na vidieku, čím sa zefektívni systém vyhľadávania nakazených pacientov, diagnostiky ochorenia a monitorovať zamorenie miestnych vodných zdrojov.

Dr. Alžbeta Kaiglová

Vzdelávaním školopovinných detí, ktoré často vyhľadávajú miestne vodné zdroje na osvieženie sa počas horúcich dní, a vzdelávaním miestneho obyvateľstva o spôsobe prenosu ochorenia a ochrane pred infekciou sa zvýši povedomie, čo je potrebné pre úspešnú elimináciu ochorenia.

Pre ďalšiu fázu projektu Dr.Kaiglová pripravuje metodiku dôkazu urogenitálnej schistosomózy, ktorú plánujeme zaviesť v zdravotníckych strediskách na vidieku.

Mgr. Michal Rafajdus, PhD., svoj projekt zameral na celosvetový fenomén nového civilizačného ochorenia

- Vertebrogénne ochorenia školopovinných detí. S tým súvisia nesprávne pohybové návyky, následná svalová nerovnováha a problémy s pohybovým aparátom. V ľudskom organizme je svalstvo rozložené tak, že vždy proti posturálnym svalom (vertikálne stabilizačné reťazce, ktoré nás stabilizujú v kľude) pracujú na opačnej strane svaly fázické (špirálne dynamické reťazce, ktoré stabilizujú pohyb). **Záleží na tom, ako navzájom spolupracujú. Ak dôjde k nerovnováhe medzi týmito svalmi, ak budú na jednej strane tela posturálne svaly vo väčšom napätí a fázické ochabnuté, vznikne stav, ktorý sa volá svalová dysbalancia- nerovnováha.**

Dr. Michal Rafajdus

Svalové dysbalancie sa vyskytujú vo vysokom počte u detí, mládeže a dospelých. Vznikajú v dôsledku nedostatočnej, ale i vysokej telesnej záťaže alebo ju môžu zapríčiniť rôzne úrazy a ochorenia. Je považovaná za najvýznamnejšiu príčinu chronických bolestí pohybového systému a stúpajúceho počtu porúch chrbtice.

Cieľom projektu v prvej fáze bolo vykonať posturologické a rozsahové merania u školopovinných chlapcov, vo veku 14-16 rokov, na základných školách v Kwale. Hoci dopad komerčnej doby, ako zohnutý chrbát nad mobilom, tabletom či hranie počítačových hier miesto športovania a chôdze, v chudobných kenských oblastiach neexistuje, i tak priebežné výsledky z analýzy zozbieraných meraní potvrdzujú výskyt vertebrogénneho ochorenia školopovinných detí aj v Keni.

Kenské deti majú často prvé topánky v 12-tich rokoch, denne prejdú pešo niekoľko kilometrov na trase z domu do školy a späť. Po škole doma pracujú väčšinou v záhrade, idú po drevo či vodu, ručne si perú oblečenie. Nemožno v tomto prípade vraviť o nedostatku pohybu. **No v prípade kenských detí treba hľadať príčiny svalovej nerovnováhy v nerovnakom zaťažovaní tela pri fyzicky náročných prácach, ktorým sú deti vystavované od mala.** A preto chceme pokračovať v druhej

fáze projektu, a to navrhnuť a zrealizovať vzdelávacie a tréningové aktivity zamerané na zlepšenie rozsahovo-pohybového aparátu žiakov v regióne Kwale. Ako kompenzačné cvičenie odskúšané praxou Dr. Michala Rafajdusa, sa využije cvičenie SM systém od MUDr. Richarda Smiška. Táto metóda pracuje na princípe jednoduchých a účinných cvikov, ktoré ak sa vykonávajú optimálnym spôsobom, uvoľňujú preťažované časti chrbtice, znižujú svalovú nerovnováhu a prispievajú k celkovému zdraviu.

Trnavská univerzita rozvinula rozvojovú spoluprácu s Keňou najmä v oblasti Kwale

Nová oblasť, a to predškolské vzdelávanie a profesijný rozvoj predškolských učiteľov v danom regióne, podpísaním zmluvy v roku 2013 medzi Pedagogickou fakultou Trnavskej univerzity, v zastúpení prof. PhDr. Branislava Pupalu, CSc. a DICECE (District Centre For Early Childhood Education) v Kwale.

Trnavská univerzita v Trnave je jedinou verejnou vysokou školou na Slovensku, ktorá realizuje rozvojové aktivity na africkom kontinente. prof. Branislav Pupala a Dr. Michal Rafajdus

Za krátky čas od naštartovania spolupráce sa podarilo rozbehnúť pedagogické a výskumné aktivity na Teachers' College pri DICECE v Kwale, ako metodologické stretnutia so študentmi učiteľstva predškolského vzdelávania a zrealizovaný výskumný projekt zameraný na analýzu detstva v lokalitách Kwale zberom etnografických údajov. Súčasne sa otvorila spolupráca s kenskou celonárodnou autoritou v oblasti predškolského kurikula NACECE (National Centre for Early Childhood Education) v Nairobi a nadviazali sa kontakty s akademickými pracoviskami pre oblasť predškolského vzdelávania na Kenyatta University v Nairobi, Catholic University of Eastern Africa v Nairobi a koncom roka 2015 aj na Moi University s jej Coast Campus v Mombase.

V oblasti kensko-slovenskej rozvojovej spolupráce v predškolskej pedagogike sa podarila ešte jedna dôležitá aktivita. V spolupráci pedagogickej fakulty a fakulty zdravotníctva a sociálnej

práce sa vytvoril nový bakalársky študijný program s názvom „Vzdelávanie a zdravotníctvo v rozvojovej spolupráci“. Na tento program sme získali koncom roka 2015 akreditáciu a od akademického roka 2016/2017 sme ho spustili s prvými študentami.

*Autori: Denisa Jakubcová, Alžbeta Kaiglová, Michal Rafajdus, Zuzana Kráľová, Branislav Pupala
Foto: Zuzana Kráľová*